

ПРИЕМСТВЕНОСТ И ПРОМЯНА

Разговор с ръководителите на Държавния библиотекарски институт,
по-късно Колеж, а днес – Специализирано висше училище
по библиотекознание и информационни технологии

В интервюто участват: *Тодора Топалова* – директор на ДБИ от 16 май 1960 до 1 юли 1987г., *Теменужка Бончева* – директор от май 1987 г. до май 1990 г., *Петър Петров* – директор от май 1990 г. до 1994г., и *доц. д-р Свободозаря Габровска* – директор на ПИБД от 1 юни 1994г. до 7. XI. 1997 г. и първи ректор на Колежа по библиотечно дело от 7. XI. 1997г до 6. XII. 2002 г., от 2003 г. – гл. секретар, от 2005 – главен научен секретар на Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии.

♦ *Г-жо Топалова, чия бе инициативата и какъв бе главният мотив за създаване на учебно заведение за подготовка на библиотекари? Ако обичате, върнете ни към първите години!*

Тази идея и реализацията ѝ принадлежат на Константинка Калайджиева – по това време зав.-отдел „Библиотеки“ в КНИК, и на Цветана Матеева – сътрудник в същия отдел, по-късно негов завеждащ. Мотивът – след 1944г. е повишено вниманието към библиотеките и потребността от квалифицирани библиотечни специалисти. До края на професионалната си дейност Калайджиева и Матеева бяха съпричастни на моите усилия и на всичко, което се отнасяше до развитието на Института. За това не трябва да забравяме техния голям принос не само за създаването на ДБИ, но и за неговото утвърждаване и обществен престиж.

Проектопостановлението, изготвено от Калайджиева и Матеева и съгласувано със Съвета за висше образование към КНИК, е за висше учебно заведение. Но щатната комисия решава то да бъде полувисше като педагогически институт, а по-късно да прерасне във ВУЗ.

Първоначално Институтът беше под ръководството на Съвета за висше образование и за него отговаряше проф. Емил Стефанов. Те назначаваха и директорите.

Първият директор Тодор Попилиев, още в края на учебната година бе освободен от длъжност. Вторият директор – Ангел Стоилов – след 2-годишна

дейност също бе освободен. След него Съветът за висше образование прехвърли ДБИ към отдел „Библиотеки“ и тогава изборът на директор, учебните планове и програми се осъществяваха от нашия отдел „Библиотеки“. Аз започнах работа като референт – ръководител в този отдел от 2.10. 1950 г.

След преминаването на К. Калайджиева на работа в Народна библиотека, началник на отдела стана Цветана Матеева. Отначало бяхме само двете, а после назначиха и трети човек.

Първата учебна година на ДБИ бе открита в средата на октомври, 1950 г. Без да съм се готвила, трябваше да произнеса приветствие. За новото полувисше учебно заведение, както и за Народна библиотека и научните библиотеки отговаряше Цв. Матеева като началник-отдел. По предложение на нашия отдел за трети директор на Института бе назначен Ценко Цветанов – възможно най-подходящият за тази дейност специалист – известен като писател, библиотековед и библиограф. От него наследих стремежа към много възискателен подбор на преподаватели. В този ред на мисли ще спомена наследените от него преподаватели Борис Десев, Дора Кършовска, Дора Ганчева и др. По негово време бяха издадени и няколко учебника. Ц. Цветанов много обичаше и защитаваше библиотекарската професия. Ползваше се с голям авторитет сред преподаватели и студенти, библиотечни специалисти. За голямо съжаление, се разболя тежко и през март 1960 г. почина.

♦ *Вие как приехте решението да поемете ръководството на ДБИ през 1960 г.?*

От 16 май 1960 до 1 юли 1987г. – 27 години бях директор на ДБИ. Изявих сама желание да поема отговорната функция на директор, защото познавах проблемите, работейки в отдела, отговарящ за Института, имах опит като гимназиална учителка и бях завършила 6-месечен курс за библиотекари с висше образование, при проф. Боров. Това мое решение бе обосновано и от шестмесечната ми специализация в Чехословакия (бях изпратена след постъпването ми на работа в КНИК), където библиотечното дело бе по-добре развито по това време, отколкото у нас.

♦ *Продължавате ли да поддържате връзки с колеги и Ваши възпитаници?*

Не съм прекъсвала контактите си с колегите, с които съм работила в Института. Срещаме се по различни поводи и се стопляме със спомените от нашия живот. Същото се отнася и за връзките ми с възпитаниците на Института. Много често мои бивши студенти, завършили висше образование по друга специалност, казват, че наученото в Института, реда и дисциплината, богатия и интересен живот, не са намерили в други учебни заведения. Затова са запазили най-хубави чувства. Не скривам, че това е една от най-големите морални награди за мен и останалите колеги.

Искам да отбележа, че благодарение на участието ми в ИФЛА създадох и поддържам доста трайни връзки с колеги както от източноевропейските страни, така и от Германия, Австрия, Дания, Швеция, Финландия, Англия, Холандия, САЩ и др.

А сега се обръщам към всички поканени за участие в това интервю със следните въпроси:

♦ *През какви етапи в развитието си преминаха ДБИ и Колежът по библиотечно дело? Трудностите, които трябваше да се преодоляват? Най-значимите събития по изминатия път?*

Т. Топалова:

Когато приех функциите си на директор, Институтът бе много скромно учебно заведение,

настанено на тавана на Народна библиотека и в 4 помещения на I етаж. Положих усилия да се създадат малко по-добри условия за занятията на студентите, въпреки че няхмахме собствена сграда, да се внесе ред – да направя нещо по-добро, но възможностите бяха ограничени. Още с назначаването ми за директор предложих Ценко Цветанов посмъртно да бъде награден с орден „Кирил и Методий“ I степен и предложението ми бе подкрепено от Цв. Матеева и прието от КК.

В работата си винаги изхождах от реалните потребности и най-значими проблеми за решаване от библиотеките в страната. Познавах ги добре от 10-годишната ми работа с тях като сътрудник в отдел „Библиотеки.“ Беше време, когато се чувстваше остра необходимост от квалифицирани библиотекари. С тази цел удвоих приема на редовни студенти на 100, на заочниците – до 100. Логично тази стъпка доведе до двойно увеличаване на преподавателския състав. Трябваше да се изберат – главно от Народна библиотека – много добри специалисти за преподаватели по съответни дисциплини. Следващата стъпка бе създаването на катедри и длъжностите старши преподаватели и завеждащ катедри. Подборът на преподавателите се извършваше с конкурс, като председатели на комисии бяха хабилитирани специалисти от Народна библиотека, Библиотеката на БАН, Катедрата към СУ и ВУЗ-ове.

Като стана ясно, че новооткритото учебно заведение ще остане Полувисш институт, подготвящ ръководители на малки библиотеки и специалисти за големи библиотеки, а за ръководители на големите библиотеки са необходими специалисти с висше образование, се стигна до идеята за създаване на катедра за подготовка на библиотекари-библиографи като I специалност в СУ.

Една година след откриването на ДБИ тя бе създадена, но в този си вид даде само един випуск и то добър, вместо това стана като втора и трета специалност, което ни лишаваше от тези специалисти, защото в повечето случаи отиваха да работят по първата специалност.

Отново подновихме предложението си за превръщане на Полувисшия институт във ВУЗ, но не успяхме.

Осъвременяването на учебните планове и програми бе задължително условие за високо качество на образователния процес. Едно от моите изисквания беше един преподавател да води само

една дисциплина и почти успяхме. Като спомагателна дисциплина бе обособена „Справочно-библиографска работа в библиотеките“ (по опита на д-р Хр. Тренков) – след дискусии за и против, но резултатите бяха много добри. Друга важна стъпка бе намаляване на часовете по идеологическите дисциплини и значително увеличаване часовете по българска, западноевропейска, руска и съветска литература и по библиография. Като отделна дисциплина бе въведена и детската литература (българска и чуждестранна).

Прецизният подбор на преподаватели и кандидат-студенти е една от най-важните причини за издигане на авторитета на ДБИ. Това може да се докаже с факта, че е имало години, когато кандидатите са достигали до 3 хиляди.

Първата и най-голяма трудност, с която трябваше да се справя, бе липсата на нормални условия за работа – на собствена сграда. 27 години от живота на ДБИ преминаха в сградата на Народна библиотека. Преподавателите нямаха стая, в почивките стояха в коридора. Директорът провеждаше съветите в дирекцията, където преподавателите не можеха да се съберат. Студентите учеха в малки помещения. Институтът бе затруднение за Народна библиотека, а и за нас помещенията бяха крайно недостатъчни.

По силата на моето активно участие в дейността на ИФЛА като член на Постоянния комитет по библиотечно образование се запознах с опита на напреднали европейски страни, където библиотечната професия и библиотечната институция са с висок социален престиж – например скандинавските страни, Холандия и пр. Видяното в тези страни ме доведе до решението, че ДБИ не може повече да съществува при такива условия и трябва да се боря за построяването на специална сграда за нашия Институт. И от 1967 г. започнах да обмислям въпроса за построяването на специална сграда, където да създадем и образцова библиотека.

И започна ходене по мъките. Мобилизирах мъжете и бащите на наши възпитаници, които в една или друга задача могат да ми помогнат.

Първо двама души в Комитета по планиране, чиито съпруги са завършили Института, ми помогнаха да го включат в плана. Така осигурих съгласието на председателя Павел Матев да го включи като предложение в плана на Комитета. След това се срещнах лично с архитект Стоилов, който беше кмет на София. Той се отнесе много внимателно към

искането ми за подходящо място. Възложи на арх. Нейков тази задача и той през цялото време тичаше с мен из София. Накрая се спрях на сегашното място, но за него бе необходимо съгласието на проф. Ив. Попов. Когато му казах, че подготвяме информатори, владеещи и чужд език, той се зарадва много и ми даде писмено разрешение за цялото място – около 25 дка. Министерството на строежите се съгласи, но Министерството на архитектурата отговори, че за тази част на града не е готов архитектурният план и затова не може да даде съгласие. Тогава бих отбой – казах, че на мен са ми нужни само 14-15 дка, другото бих искала да остане като зелена площ – тогава ми дадох около 15 дка. След като осигурих мястото и парите, заявихме строежа в Софпроект. Арх. Цветков, чиято сестра е завършила нашия Институт, се обади, че той е доволен много от професията на сестра си и за благодарност поема изработването на проекта. Той беше известен и уважаван архитект, автор на 33 вече реализирани проекта, лауреат на Димитровска награда. Зарадвах се много на желанието да стане главен проектант. Дотук добре. Аз трябваше да представя задание, за да се изработи проектът. Дотогава не бях виждала библиотечно училище в собствена сграда. Подготвих и със страх дадох

заданието, което се оказва много добро. Арх. Цветков ми задаваше въпроси за всяко помещение. Така, след като се изясни всичко, той започна изработването на проекта. Свърши го много навреме. По закон трябваше да представи и втори проект. Направи и него, но той бе по-обикновен. За съжаление, арх. Ст. Драганов от КК одобри втория (формалния) проект. В архитектурната дирекция на Столичния съвет работеха най-големи, известни архитекти. Видяха проекта и казаха, че е под равнището на арх. Цветков. Арх. Цветков смутено каза, че този проект е одобрила комисията на КНИК. Аз обаче носех и другия проект. Като го прегледаха, в хор извикаха, че това е нещо друго и рядко хубаво. Проектът спечели наградата за най-хубав проект за годината и снимката на сградата беше публикувана във вестник „Вечерни новини“. Доста по-късно разбрах каква е била целта на арх. Драганов. Архитектурната дирекция постави изискването сградата да бъде облицована с врачански камък. Дадох ми писмено нареждането и аз осигурих средства. В този възел от проблеми особени затруднения срещнах при намиране на строителна организация и обзавеждането с всичко необходимо.

Благодарна съм на няколко души от родния ми Троян, свързани със строителството, които осигуриха възлагането на строежа на строителна организация в Стара Загора – отличник по строителството за Ст. Загора в цялата страна. А това бе много важно, защото бе време, когато липсваха строителни работници. Те възложиха работата на Казанлък. И отново проблеми – осигуряване на помещения за настаняване и храна за работниците, честа смяна на технически ръководители, особено на инвеститорския контрол от КНИК.

Докарването на материали от Казанлък до София създаваше трудности. Много старание и много време отделих за обзавеждането. Всичко съм свършила аз, защото строителите започнаха да постилат кабинетите с черен мокет. Предложих им аз да поема обзавеждането. Те посочиха по параграфи за какво колко пари са предвидени и аз, съобразно тези суми, поръчвах и купувах необходимото. Обикалях цялата страна – мокет поръчах в Сливен – беше чудесен. Столове за салона намерих в Банско. Масите за заседателната зала и бюрата, които исках да са светли, купих от Силистра; гардеробите от махагон от Троян, кожата за аудиторите – от Русе. А цялостното обза-

веждане с дървена мебел на дирекцията, заседателната зала, библиотеката и читанята, включително и дървената облицовка – от фирма Тонет (чийто директор е троянски зет). В същото време трябваше да си вземам и часовете по практика.

Не бих издържала, ако не бях подкрепена от преподавателите и служителите, ако липсваше тяхната всеотдайност, готовност да помагат с всичко, което могат. Отгоре на всичко се появи подпочвена вода. Архитектурната дирекция към Столичен съвет предяви изискване за специална облицовка, чието финансиране трябваше да мине през Комитета по планиране. Материали се намираха с големи трудности, даже в последния момент не стигнаха.

И така, одисеята свърши на 6.IV.1977 г., когато сградата на ДБИ бе готова. На тържеството по повод откриването й присъства президентът на ИФМА г-н Пребен Киркегор и някои от членовете на Постоянния комитет по библиотечно образование от ГРФ, Норвегия и Швеция, от Англия, от СССР, Унгария и други страни.

С цел професионалното развитие на преподавателите постигнах ежегодни специализации (4, 6 и 10-месечни) в институтите по културата в Ленинград и Москва, в по-редки случаи и в други страни: Франция – 1, Западна Германия – 2. Тук е мястото да посоча и един друг важен факт. С голяма настойчивост успях да извоювам възможността 63 наши завършили студенти-отличници да получат висше библиотечно образование в институтите по култура в Ленинград, Москва, Минск и др.

Това беше възможно благодарение на помощта на Комитета за култура и отдел „Студенти в чужбина“ към Съвета за висше образование.

Днес те са едни от най-добрите специалисти в нашата професия. Тях ще ги срещнете в големите и водещите библиотеки, във висшите учебни заведения за библиотечно-информационни кадри.

Стремях се да прилагам различни форми на работа, чрез които да създам стимули у преподаватели и студенти. Със същата цел сключих договори за обмен на групи със сродни институти в чужбина. Постигнах резултат – ежегодно осигуряване на учебни практики, запознаване с постиженията на други страни в областта на библиотечното дело – в Чехословакия, Лайпциг, Училището за библиотекари „Ерих Вайнер“ – Полша, Варшава, Център за повишаване на квалификацията на библиотекари в СССР и др.

След като бе построена сградата на Института (1977 г.), налице вече бяха нормални условия за приемане на чуждестранни колеги – група от 2-3 души от Норвегия, 30 души от Гърция и др. Друга стимулираща форма бяха станалите традиции ежегодни научни конференции в някои от добрите библиотеки в страната, на които по избрана обща тема (културна, историческа) се представят най-добрите студентски дипломни работи, подготвени под ръководството на преподаватели.

Незабравими ще останат подготвените от Светла Ленкова рецитали с наши студенти, изнесени по време на тези конференции.

Много от дипломните работи бяха отпечатани изцяло или в резюме в сп. „Библиотекар“. Отличилите се студенти бяха награждавани.

В Института кипеше интензивен живот – организираха се срещи с писатели и поети, чествания по повод на национални и културни празници. Гостували са ни видни поети (П. Матев, Д. Дамянов, Г. Джагаров, Б. Христов и др.), любими артисти (Олга Кирчева, Й. Кузманова, Сл. Славова, Т. Масалитинова, В. Бахчеванова), известни музиканти, певци и певици (Евгений Комаров, Лиляна Кисьова, Ирина Чмихова). Чувствахме обединен от общи цели и стремежи колектив, който воюваше за издигането и утвърждаването на авторитета на институцията и професията, а по този начин – и на собствения престиж.

Искам да отбележа като положителен опит в работата на ДБИ практиката на нашите студенти, която се провеждаше не формално, а с високо чувство за отговорност и възискателност както от преподаватели, така и от студенти. Тя бе осъществявана всяка седмица в библиотеки и информационни центрове (аз ръководех практиката), а през лятото – един месец, със заплащане в окръжните и други големи библиотеки. В отговор на предизвикателствата на новото време по моя идея през 1969 г. открих специалността „Научна информация“ – с помощта на ЦИНТИ, за да отговорим на потребността от специалисти за нарастващия брой информационни центрове и бюра.

Тук ще посоча нещо, което се случи с част от кандидатите за „научна информация“. За тази специалност кандидатстваха младежи и девойки, завършили езикови гимназии (английски и немски), но някои от тях напуснаха, за да учат във ВУЗ.

След мои командировки в Полша и Германия, както и след излизане на Постановлението за кни-

горазпространението (1978 г.), създадохме и специалността „Книгоразпространение“.

Събития, които бих открила като особено вълнуващи за мен и колегията, бяха: тържеството по повод откриването на новата сграда на ДБИ на 6 април 1977 г. и отбелязването на 25-годишния юбилей на Института.

Нека не прозвучи нескромно – една от моите съкровени цели бе приобщаването на българските библиотечни специалисти към най-важната световна организация за библиотечната професия и библиотечната институция – ИФЛА. Моето редовно и активно участие в сесиите и дейността на ИФЛА започна след 1963 г., когато у нас се проведе редовната сесия и аз отговарях за организацията.

От 1964 г. до пенсионирането ми, даже и след това – до 1987 г. включително, с малки изключения, редовно участвах във всички сесии на ИФЛА. В началото ходех на собствени разности, а по-късно бях служебно командирована. Избраха ме в Постоянния комитет по библиотечно образование, в който участвах 8 години.

Мисля, че тази моя дейност спомогна ДБИ да получи международна известност. Бе ми възложено да организирам, заедно с колегите от Института, три международни съвещания в България. На последното присъстваха: президентът на ИФЛА д-р Ханс Петер Гее, генералният секретар, членове на Постоянния комитет по образованието, шефът на Клирингхауз от САЩ, представители на Федерацията на документалистите и архивистите, представител на ЮНЕСКО. Всички високо оцениха съвещанието и усилията на българското домакинство. Като представител на Постоянния комитет по образованието към ИФЛА бях гост на семинара на китайските библиотечни специалисти в Пекин. Там аз представих цветен диафилм за ДБИ, който направи силно впечатление. Ползвала съм го и съм го показвала и при други мои посещения в различни страни като член на Постоянния комитет по библиотечно образование към ИФЛА. Той е на английски, немски и руски език.

С голям успех премина във Виена конференцията с библиотечни работници, представители на Министерството и други институции, организирана от мен като член на Постоянния комитет на ИФЛА с помощта на Българския културно-информационен център във Виена – дом Витгенщайн. Към моя доклад за библиотечното дело и подготовката на библиотечни кадри в НРБ бе представен и цветният

диафилм за ДБИ. Доклад изнесох и в Братислава пред голяма група българи, и също прожектирахме диафилма. Дано не прозвучи нескромно, но по случай 50-годишния юбилей на ИФЛА в Брюксел (1987 г.) ръководството покани на свои разноски 2 души – англичанина Антъни Томпсън – бивш генерален секретар на ИФЛА, и мен.

Т. Бончева:

За директорите преди Т. Топалова нямам впечатления. Но поемайки функциите на директор на ДБИ от Т. Топалова искам да споделя своите впечатления от нея: настойчива и упорита при преследване на целите, делова, бликаща от енергия, инициативна. Тя успя да издигне авторитета на Института, участваше много активно в дейността на библиотечни организации, ръководеше екипа на равнище, осъществи построяването на сграда, което за онези времена изискваше много усилия, амбиция. Спомням си тържеството по повод началото на строежа.

След нейното пенсиониране поех ръководството на Института с Любен Георгиев – зам.-директор. С него бяхме много добър екип, имахме много етични отношения, взаимно разбиране и сътрудничество в името на общия успех. За мен основата на успешната работа – това са коректността, етиката между партньорите, чувството за колегиалност.

Моята равностойност за времето, когато бях директор на ДБИ, включва както новите аспекти в дейността, така и някои трудности. Ако трябва най-общо да характеризираме климата, бих казала, че той бе спокоен, предразполагащ към нормална работа преподавателите и останалите служители.

Моите изисквания към екипа, с който работех, изложих на първия съвет. А те бяха: преди всичко колегиалните отношения, никой да не говори против другия. Може би и това бе причината за спокойната атмосфера.

Преподавателите бяха с чувство за отговорност, имаше ред.

Аз по природа съм по-въздържаема в емоционално отношение човек, по-балансирана. Това естествено намира израз и в принципите на ръководство.

Една от първите ни задачи бе основна преработка на учебните планове и програми. Освен това привлякохме нови преподаватели.

Успяхме да издействаме акт за собственост на сградата на Института. Трудности срещнахме с местния съвет за определяне границите на площта на Института. Беше планирано да се направи ограда, но това се случи по време на мандата на следващия директор – Петър Петров.

Най-голяма трудност бе осигуряването на необходимите за Института финансови средства. Това се постигаше с неимоверно големи усилия. С преподавателския състав съм нямала никакви трудности.

Като ръководител на ДБИ, аз бях амбицирана да продължа започнатото дело от директорите преди мен и конкретно всичко онова, което бе направила Т. Топалова, и да внеса своя дял в развитието на Библиотечния институт, който си пробиваше път и печелеше висок обществен престиж. Увереност в успеха и на новите начинания черпех от отговорното отношение на целия екип, а също и защото разчитах изцяло на подкрепата от моя заместник Любен Георгиев.

П. Петров:

В периода май 1990 – май 1994 г. бях директор на ДБИ. Приех този пост в изключително трудно, сложно време, белязано като начало на промените в България след 10.XI.1989г. Това беше време, когато бушуваха горещи политически страсти в обществото и естествено – и в колектива на Института.

По-важното обаче е, че в цялото общество и в частност в нашия Институт, предстояха радикални промени.

Една от първите ми задачи беше да привлека нови преподаватели, поради застаряването на преподавателския състав. Но голямата цел бе да се съхрани Институтът, защото имаше опити той да бъде ликвидиран по един или друг начин. Трябваше да бъде реализирано Постановление № 59 на Министерския съвет за интегрирането на полувисшите институти към съответните университети. Първоначалното решение беше да се интегрираме със Софийския университет, но поради техния отказ трябваше да се търси друго решение. То бе да се интегрираме с Великотърновския университет. За реализирането му се изискваха доста усилия и от двете страни. С удовлетворение и признателност трябва да кажа, че ние срещнахме от страна на ръководството на Великотърновския университет, на Ректора доц. Попов, и на зам.-ректорите доц. Буров и доц. Харалампиев, пълно разбиране и получавахме необходимата помощ. В Университета бе създаден Координационен съвет, който осъществяваше методичното ръководство на учебната работа в Института: утвърждаване на учебните планове и програми, обявяване на конкурси, избор на преподаватели и др.

И така започна нов етап за учебното заведение – промяна в качеството на преподавателския състав.

До този момент в полувисшите институти четяха лекции само преподаватели и старши преподаватели. Чрез атестиране всички преподаватели в ПИБД бяха избрани за асистенти, старши асистенти и главни асистенти. Създаде се за пръв път възможност в Института да работят хабилирани преподаватели. На практика всички конкурси от този момент насам бяха спечелени от кандидати на науките, които имаха възможност след това да се хабилират. През този период за пръв път на щатна работа в Института бе привлечено хабилирано лице – доцент, като реален израз на промяната.

Като важна придобивка през този период нашите студенти получиха възможността да продължат

своето образование във Великотърновския университет, като се признават двете години обучение в Института. В резултат на интеграцията ни с ВТУ при тях се откри катедра за библиотечно образование. Направи се пробив и в състава на студентите – с увеличаване приема на повече момчета.

Друго важно направление в работата ни беше свързано с укрепване на връзките с различни институции, които имаха отношение към учебното заведение.

На първо място това бе Министерството на културата и по-специално дирекция „Образование“, ръководена тогава от проф. Неделчо Тодоров. Много усилия бяха положени за развитие на отношенията на Института с Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, с която сключихме договор за съвместна дейност, Централната библиотеката на БАН, Софийската градска библиотека, с голям брой библиотеки в София и провинцията, с катедрата „Библиотекознание и информационни науки“ на Софийския университет и др.

В центъра на вниманието ми през този период беше и грижата за съхраняване и развитие на материалната база на Института. Много усилия бяха поло-

жени за изграждане на оградата, защото предприятието, което трябваше да я изгради (предварително получило парите за строежа), беше в ликвидация.

С голяма настоятелност всяка година трябваше да осигурим чрез бюджета средствата за текущи ремонти. С удовлетворение си спомням, че благодарение на установените много добри отношения с фондация „Отворено общество“ в Института бе създаден първият за нашето учебно заведение компютърен кабинет, където студентите получаваха начална компютърна подготовка.

През първите години на мандата успяхме да запазим традицията за размяна на студентски групи по време на летния студентски стаж. Нашите студенти посещаваха Ленинград, а руски студенти гостуваха в България. Осигурявахме възможност на преподаватели да участват в международни научни конференции и други инициативи за обмен на професионален опит.

Установихме традиция за ежегодно организиране на научни конференции по проблеми на библиотечното образование с участието на наши преподаватели, специалисти от практиката и други научни институти.

През 1990 г. тържествено отбелязахме 40-годишнината от създаването на Института. На тържеството присъстваха голям брой гости, проведе се юбилейна научна конференция, Институтът получи много поздравления за своята дейност.

Доц. г-р Св. Габровска:

Аз бях първият хабилитиран преподавател – доцент в ПИБД по теория на научната информация, зам.-директор по учебно-научната работа. С г-н Петър Петров бяхме много добър екип.

Като предисловие към моето изложение искам да отбележа, че всеки от предишните директори е дал своя принос за успешното развитие на Института, особено г-жа Т. Топалова.

Аз тази година отбелязвам 35-годишна преподавателска дейност в нашето училище (като хоноруван и щатен преподавател). Ако трябва най-общо да характеризирам периода, когато бях директор и ректор, ще го определя като най-тежък в развитието на учебното заведение, но и в моя живот. По характер съм енергична, инициативна и борбена, воювам, докато реша възникналия проблем. А пред мен се появиха много проблеми – един решавах, възникваше

нов. Нямах време да си отдъхна. Понякога трябваше да вземам светкавични решения.

Поемайки ПИБД, положих усилия да се запази като самостоятелно учебно заведение. Промените в законодателната база неведнаж поставяха проблема за оцеляването на Института, тъй като той беше полувисш. Надвисваше реална опасност да се претопи в състава на по-големи университети. Така че първата ми задача беше да се запази той като уникално учебно заведение, защото при нас се подготвяха не само библиотекари, но и информационни специалисти и специалисти в областта на книгоразпространението.

Възникна необходимостта да се внесат корекции в Закона за висшето образование, като се включи текст за самостоятелните колежи.

За да се стигне до такъв резултат, трябваше да се осъществи нелека предварителна работа с цел да убедя депутатите. От друга страна, съществуваше опасност от съпротива на университетите, които имаха голямо желание сградата и богатата материално-техническа база да стане тяхно притежание.

Успях да осигуря подкрепата на Проекта за преобразуване на ПИБД в Колеж като самостоятелно висше училище – от Министерството на културата, МОН и МС. Това изискваше много сили, енергия и време. Дълъг бе пътят на този Проект, докато стане реалност – от Националната агенция за акредитация към МОН, за да се получи одобрението на МС и на Комисията за наука и образование към Парламента и да влезе в пленарна зала за решаване.

Най-голям натиск да не се реши този ключов за нас проблем, беше упражнен по време на управлението на служебното правителство, с цел да влезем в състава на СУ „Св. Климент Охридски“. На уловката или да се съглася, или да бъдем лишени от държавна поръчка, аз отговорих с един тактически ход – заявих, че се отказвам от държавна поръчка и минаваме на нулев прием. Това смути представителите на ръководството на МОН, тъй като не очакваха такова предложение. Всъщност, борбата не беше за Института като учебно заведение, а за сградата и базата (създавани в продължение на 40 години с усилията на директори и преподаватели). Никога няма да забравя думите на зам.-министъра по висшето образование, който ми заяви: „Всъщност вие не ни трябват, трябва ни вашата сграда“.

Така борбата за запазването и преобразуването на Института в самостоятелен колеж стана моя

съдба, цел, важен стимул в моя живот. В тази борба особено ми помогна натрупаният от мен богат административен опит като ръководител на Центъра за научна информация на БАН, който бе спечелил висок престиж у нас и в чужбина, но бе закрит като жертва на политическа конюнктура. Сега този акт се отчита като грешка. Тогава аз напуснах битката, нещо не-присъщо за моята личност. Този отказ и до днес ми тежи като Дамоклев меч. Приемайки функцията на директор на Института, се заклех да не допусна втори път закриването на една уникална институция и да се боря с всички сили и средства, за да доведе борбата до успешен край.

И така, успях да внеса Проекта в 37-ото Народно събрание (1996 г.), но за съжаление, предсрочно прекратиха заседанието и проектът не можа да мине. И отново трябваше да извървя познатия път – убеждаване, преговори, за да влезе в 38-ото Народно събрание. Голяма подкрепа получих от Ема Московска – тогава министър на културата, от Веселин Методиев – министър на МОН и вицепремиер и другите колеги от двете министерства, особено г-жа Е. Добрева и М. Петров от МОН и г-жа Л. Димитрова и Л. Мисова от МК. Всички те ми съдействаха за бързо преминаване през различни инстанции. Пълно разбиране прояви и председателят на Комисията за наука и образование към Парламента Георги Панев, както и председателят на 38. НС – Й. Соколов. На всички тях и на много мои приятели и познати искам да изкажа най-сърдечна благодарност за съпричастността и съдействието.

И така, след неуморни усилия, на 17 юни 1997 г. Народното събрание прие решението да преобразува ПИБД в Колеж по библиотечно дело – самостоятелно висше училище, обучаващо студенти в образователно-квалификационна степен „специалист“.

Введена бе предвидената в Проекта качествено нова специалност, съответстваща на обществените потребности от специалисти в тази област – специалност „Информационни технологии“. Тя не е наследник на специалността „Научна информация“ в ПИБД. Моята заслуга е в това, че за първи път в България тази специалност беше въведена в нашето висше учебно заведение. За целта привлякох едни от най-квалифицираните специалисти в областта на информатиката, информационните и комуникационните технологии за преподаватели в КБД. Откриването на тази нова специалност бе естествено следствие от навлизането ни в новия информационен 21. век. Но

проблемите не свършиха дотук, те се увеличаваха. На дневен ред възникна задачата за нова организация на управлението и дейността на КБД, тъй като ставаше въпрос за нов тип висше училище.

На първо място предстояха избори за качествено нови ръководни органи, Общо събрание, Академичен съвет, ректор, Контролен съвет и други, осигуряване на 50% хабилитиран преподавателски състав, като се привлекат хабилитирани лица, за да се изпълнят изискванията на ЗВО.

Друга задължителна стъпка беше създаването на нова нормативна база – качествено нов Правилник за устройството, управлението и дейността на КБД и над 10 други правилници и наредби, създаващи необходимите предпоставки за функционирането и изграждането на КБД като самостоятелно ВУ, като единен механизъм. Тази дейност също отне много време и усилия.

Задължително се изискваше предварително проучване на най-добрия опит на други висши учи-

лица и колежи. Новите задачи произтичаха една от друга.

Преобразуването на Института в КБД включваше разработване и на нови учебни планове, различни от дотогавашните, включването на нови дисциплини, справки за учебни планове и програми на аналогични учебни заведения във водещи страни в Европа и други страни. С други думи – усъвършенстваха се методологията и инструментариума, управлението на качеството на учебния процес на базата на възприетия от нас мултидисциплинен подход, като начин на обогатяване на учебните планове и съдържанието на учебните програми. Така се очерта обликът на новото висше училище – Колежът, в чийто рамки се решаваше проблемът за съотношението между фундаменталните и приложните знания, за релацията между отделни дисциплини и специалности. Новите учебни планове трябваше да бъдат както в съответствие с европейските и световните стандарти, така и с държавните изисквания и потребностите на пазара на труда; да включват различни модули, да се базира на принципите отвореност, перспективност, практическа насоченост и др. Образователно-квалификационната степен „специалист по ...“ трябваше да осигурява не само теоретични знания, но и сериозни практически умения на специалистите с висше образование, за да са конкурентноспособни на пазара на труда. Наложих се да се въведат два вида практики: учебна и специализираща. Тези практики завършваха с курсови работи, защитавани пред комисии, в които участват хабилитирани преподаватели. В много случаи те прерастаха в дипломни работи. Специалният нормативен документ за организацията на практиките също беше нов момент в работата на Колежа. Успехът на учебния процес в голяма степен зависи от една качествена и стабилна система за прием на студенти с оглед изискванията на пазара на труда, където трябва да се котира добре и нашият образователен продукт.

През 1998 – 1999 г. експериментирахме нова система за прием на студенти – тестова система плюс традиционни изпити (т.е. смесена система). Въз основа на получените положителни резултати преминахме само към тестова система, която осигури по-качествен подбор на студентите.

Гордея се, че в този етап от развитието на Колежа успех да привлече такива уважавани специалисти за преподаватели като академик Васил Сгурев, академик Евгени Головински, доц. П. Байров, ст.н. с.

Кремена Зотова, доц. д-р Севдалина Гълбова, ст.н.с. М. Герасимова, ст.н.с. Ц. Стайкова и мн. др. чиито имена не мога да изброя. По този начин се увеличи хабилитираният състав на Колежа, 70% от преподавателския състав са доктори.

Тук е мястото да отбележа един много голям недостатък на колежанското образование в България – формулираната образователно-квалификационна степен: специалист с висше образование, няма аналог в друга държава. В нормалните страни завършилите колеж получават степените „бакалавър“ и „магистър“. За нас тази степен беше бариера за сключване договори за сътрудничество с висши учебни заведения от развити страни, тъй като образователно-квалификационната степен „специалист“ не съответстваше на техните образователни степени.

Продължих традиционно отличните отношения на Колежа с Великотърновския университет, като бе осъществена функционално-технологична интеграция. Особено ценна стъпка за доброто професионално бъдеще на нашите възпитаници беше сключеният договор между двете учебни заведения за продължаване образованието на завършилите Колежа в бакалавърска и магистърска степен на наша територия.

Сред проблемите, с които се сблъсках, най-тежък беше този по конструктивното укрепване на сградата, тъй като тя потъваше и се цепеше по централната fuga. Решаването на проблема изискваше изключителна настойчивост, постоянство и дипломатичност. Трябваше да се издействат целево капиталови средства от бюджета на М-во на финансите и от Националния фонд за бедствия и аварии, да се подготви нов проект, който да бъде приет от експертен съвет, да се избере фирма изпълнител чрез конкурс и др. Специално внимание беше отделено на противоземетръсното укрепване, тъй като сградата беше укрепена само до 4 степен по Рихтер. Преживях доста драматични моменти, изправена пред рискови ситуации за вземане на най-трудните решения в живота ми. Но все пак – успех. С това не свършиха проблемите около сградата и терена. Очерта се друга приоритетна задача – преактуване на имуществото (земя, сграден фонд) на КБД, тъй като имотът се водеше на Министерство на културата. Опрях и до Държавната комисия за узаконяване на сградата и терена като публична държавна собственост. След като получих необходимото решение, се появиха нови перипетии. Областната управа се опита да

подмени акта за публична държавна собственост в акт за частна държавна собственост с тенденция да продаде сградата. Най-драматична се оказва битката за спасяване на сградата през 2003 г., когато министър Муравей Радев предяви искане сградата да се даде на Министерство на финансите за териториално-данъчна администрация. И отново нерви, сили за устояване и справедливо решение, преодоляване на бюрокрацията. След това пък Столичната община, отдел „Архитектура“, искаше да отнеме част от двора за улица (където е физкултурната площадка). Но и този неприятен и неочакван проблем беше преодолян, и още много други, на които няма да се спирам. Паралелно с тези проблеми трябваше да се осигуряват нормални заплати за преподавателите, съответстващи на останалите висши учебни заведения, тъй като при нас заплащането беше най-ниско, защото като ПИБД бяхме в сферата на културата. И отново се наложи да се урежда този въпрос с Министерство на финансите.

Преборих се и за държавната поръчка за прием на студенти за учебната 1997/98 г., въпреки че бях заявила нулев прием. И всяка година продължавах, в рамките на възможното, да осигурявам по-големи държавни поръчки.

Освен конструктивното и противоземетръсното укрепване на сградата, непрекъснато осъвременявахме материално-техническата база на КБД. Създадохме още един компютърен клас за мултимедийни технологии, обновихме компютрите на другия клас и ги свързахме в локална мрежа с достъп до Интернет, закупихме и получихме като дарение от американски университети АБД, и др. В тези класове студентите овладяват мрежите и мултимедийните технологии, системния софтуер и редица пакети приложни програми. В единия компютърен клас беше внедрена интегрирана библиотечно-информационна система, разработена на базата на програмния продукт CDS / ISIS for Windows на ЮНЕСКО – най-разпространеният програмен продукт в българските библиотеки. Системата ни беше дарение от фирма Софтлиб ООД, а размножителната техника осигурих като дарение от фондация „Отворено общество“.

Библиотечният фонд на Библиотечно-информационния център на Колежа значително беше обогатен с подкрепата на фондация „Отворено общество“, Центъра за демокрация, библиотеката на Американския университет в Благоевград, Гьоте институт и мн. др., както и със собствени средства. В резултат

Центърът разполагаше с абонаменти на основни български и чуждестранни библиотековедски и информационни списания, които нямаше в НБКМ и Университетската библиотека на СУ „Св. Климент Охридски.“

Закупихме програмната система на ЮНЕСКО CDS / ISIS for Windows за нуждите на библиотеката и беше създаден първият електронен каталог на библиотеката, който непрекъснато се допълва с нови базиданни.

Успяхме да автоматизираме голяма част от административните дейности (финансово-счетоводна отчетност, материално-техническо снабдяване, кандидат-студентски кампании, изработване на дипломите) и др. Направеното от създаването на Колежа до днес за усъвършенстване на материално-техническата база, за обогатяването на фонда на Библиотечно-информационния център не е малко, но все още не отговаря напълно на съвременните изисквания за учебен процес на най-високо равнище.

Искам да се спра и на още една важна насока в нашата дейност. Докато бях ректор, положихме огромен труд по подготовката за институционална и програмна акредитация на КБД. Институционалната акредитация завърши успешно. Получихме максималния 5-годишен период, който може да се дава. Съчетавайки приемствеността и промяната като принципен подход в работата, организирахме две чествания: за 45-годишнината и 50-годишнината от създаването на първото учебно заведение за библиотекарите у нас. Второто честване беше осъществено със средства, дарени от фирми.

Колежът винаги поддържаше много добри, колегиални отношения с НБКМ, Катедрата към СУ, Столичната библиотека, ЦБ на БАН, фондацията „Отворено общество“, Британския център, НАЦИД, Централната медицинска библиотека, Гьоте институт, библиотеките в страната с различен профил и др.

Не съжалявам, че в един момент от живота си реших да се откажа от научната кариера и да се посветя изцяло на работата за запазването и утвърждаването на учебното заведение, което от полувисш институт се превърна в колеж, а вече е и Специализирано висше училище по библиотекознание и информационни технологии (с бакалавърска и магистърска степен и научен съвет за присъждане на степени доктор, доцент и професор.)

И ако трябва да започна живота си отново, пак бих се борила за нашето уникално учебно заве-

дение. Същевременно искам да изкажа моето искрена благодарност на екипа и на административния персонал, с който работих и които винаги ме подкрепяха и активно участваха в изграждането и утвърждаването на новото висше училище.

♦ *Нещо, което много желаете, а не можате да постигнете?*

Т. Топалова

Неведнаж по времето, когато бях директор на ДБИ, предлагах Институтът да се превърне във висше учебно заведение, но за голямо съжаление, не успяхме.

Т. Бончева

Имаше идея Институтът да стане висше учебно заведение, но това не се случи. Причините не знам. За щастие, сега вече тази идея е реалност.

♦ *Какъв социален престиж си извоюва учебното заведение през изминалия период?*

Т. Топалова

И в българското общество, и в международен мащаб, учебното заведение – юбиляр, си извоюва висок престиж и авторитет в подготовката на висококвалифицирани библиотечни и информационни специалисти.

Т. Бончева

Учебното заведение – юбиляр, за 55 години показва колко е необходимо като източник на специалисти за библиотечната институция. Утвърди се като важен фактор за образованието и културата на нашия народ. От своето създаване до днес ДБИ, по-късно КБД спечели висок социален престиж. Възпитаниците му се изявяват като уважавани специалисти и с благодарност съзнават, че основните знания и умения са придобили именно тук.

П. Петров

Нашето учебно заведение си извоюва високото признание на обществото и продължава да издига своя престиж. Това в момента се потвърждава от високия рейтинг на СВУБИТ, отразен в българските медии.

Доц. г-р Св. Габровска

Колежът се стабилизира, постигна устойчиво развитие и доказва своята модерна идентичност като самостоятелно висше училище в областта на библиотекознанието, информационните технологии и книготорговията; зае своето място на водещ колеж, запазвайки и доразвивайки традициите на Полувисшия институт. Той се вписа в системата на висшето образование у нас и получи признание на висше училище, подготвящо висококвалифицирани, личностно мотивирани и адаптивни към пазара на труда специалисти. Израз на този извод е повишеният интерес, увеличаващият се брой на кандидат-студентите и високата оценка на Националната агенция за акредитация.

♦ *Вашият поглед към перспективите на СВУБИТ в близък и далечен план?*

Т. Топалова

Много се радвам, че най-сетне се сбъдна една отдавнашна моя и на библиотечната общност мечта – първото самостоятелно учебно заведение за библиотекари у нас да стане колеж, а сега вече има и статут на висше учебно заведение. Откритите нови специалности са напълно в духа на новия информационен 21. век. Извършените преобразования под ръководството на ректора – проф. Ст. Денчев, заслужават положителна оценка и вярвам, че бъдещето ще оправдае неговите усилия.

Т. Бончева

Безспорен успех е откриването на нови специалности в съответствие с потребностите на информационния 21. век. Размахът, мащабът на идеите, които осъществява новото ръководство, бележат нов етап в развитието на нашето висше учебно заведение.

П. Петров

Има големи перспективи да заеме своето достойно място в информационната сфера, чиято сърцевина са библиотеките. Надявам се на мъдростта на ръководителите да защитят позициите на СВУБИТ сред висшите учебни заведения у нас.

В средносрочен план най-добрата перспектива е СВУБИТ да стане Балкански център за обучение на библиотечно-информационни специалисти. Това е една моя идея и голяма мечта по време на мандата ми като директор.

Доц. г-р Св. Габровска

Да се запази като уникално специализирано висше училище, разширявайки своите специалности – например, електронен бизнес, библиотечно-информационни комуникации и др. Налице са всички предпоставки СВУБИТ да се превърне в **Балканско специализирано висше училище**. В близък план – да продължи модернизиранието на МТБ, да се повишава **качеството** на учебния процес в синхрон с изискванията на новия информационен век, да се активизира международната дейност – участието в международни проекти и договори с аналогични учебни заведения за движение на студенти, преподаватели, идеи.

Специално внимание следва да се отдели на кредитната система, създаваща възможности за развиване на творческия потенциал на студентите с акцент на извънаудиторната заетост. Нашето СВУБИТ трябва с бързи темпове да се интегрира в европейското пространство на висшето образование. Задължително изискване в този контекст е въвеждането на европейското приложение към българските дипломи.

Една от перспективните форми на съвременното обучение, утвърдено в ЕС и в целия свят, е дистанционното обучение, което трябва да се въведе и в СВУБИТ. Това е сложен и труден процес, изискващ солидна подготовка – организиране на дигитални курсове, форми на изпити и др.

Важна наша задача е продължаващото обучение. Създаденият Център за продължаващо обучение в нашето висше училище трябва да започне да функционира, като се разработят учебни програми и прилагат различни форми и модули, и се ползва максимално опитът на водещи страни. Развитието на този Център предполага рационалното ползване на наличната МТБ на ВУ.

В перспектива може да се мисли за формирането на образователен консорциум на специализираните висши училища в България, а защо не и в Балканския регион – едно ново явление във висшето образование в света, целящо създаването на обща инфраструктура и съвместно провеждане на учебни курсове.

◆ *Как оценявате професионалната реализация на Вашите възпитаници?*

Т. Топалова

Може да се каже, че този изключително важен за престижа на едно учебно заведение критерий по мое време бе твърде висок. Държавната политика изискваше централно разпределение на завършилите – 80% от нашите възпитаници имаха осигурени работни места, а до края на годината и останалите 20% Нямахме проблеми в тази посока, защото бяхме улеснени и от самия механизъм за приема – по окръзи, в зависимост от реалните потребности на библиотеките и информационните звена. Аз ползвах данните на държавната статистика за възрастта на библиотекарите. Така можехме да се ориентираме колко от тях подлежат на пенсиониране и на тази основа планирахме приема. И нещо друго – поддържахме много добри и непрекъснати връзки с библиотеките от страната. Помагаше и отдел „Библиотеки“ към КК.

Много съм благодарна на преподавателите и служителите, а и на нашите възпитаници през 27-те години, когато работихме заедно и успяхме да дадем приноса си за развитието на библиотеките у нас. Нашите възпитаници могат да се срещнат в различни библиотеки и информационни звена по цялата страна и се ползват с много добро име. Не мога да говоря за реализацията на студентите от Колежа и Висшето училище, защото не знам каква е ситуацията. От СВУБИТ все още няма завършил випуск, за да разбере реализацията им и тяхната подготовка. Но съм убедена, че ако се постигне добра връзка между новите специалности с реалните потребности на библиотеки, информационни звена, музеи и други държавни и частни институции, които се нуждаят от информационни специалисти, ще има и добра реализация на нарасналия брой студенти.

Т. Бончева

По мое време всички завършили имаха осигурена работа – както по силата на разпределението, така и защото бяха по-малко на брой. Оценявайки колко своевременно и полезно е откриването на нови специалности и образователно-квалификационни степени в специализираното висше училище, аз изпитвам същевременно и известна тревога за професионалната реализация на сегашните випускници, за техните професионални перспективи. Като обективна предпоставка ще посоча силното намаляване броя на библиотеките, информационните центрове и книжарниците у нас.

П. Петров

Все още не е изградена ефективна система за професионална реализация на нашите възпитаници. Но този въпрос е на дневен ред и ще бъде решен.

Доц. г-р Св. Габровска

Нашите възпитаници имат добра реализация. Много от завършилите заемат отговорни постове в държавната администрация и частния бизнес, в авторитетни институции, работят в архиви и документални центрове на вестници и списания, издателства, медии, фирми и компании от държавния и частния сектор, в библиотеки и информационни центрове на университети, книжарници. Някои се реализират в различни страни на света в библиотеки и информационни институции. При реализацията на библиотечните специалисти се наблюдават в последно време трудности, произтичащи от пренасищане на кадри, поради намаления брой библиотеки.

Затова професионалната подготовка трябва да бъде с по-широк профил (по посока на информационни и комуникационни технологии, за да могат да работят и в други сфери).

Трябва да продължи работата за създаване на ефективна система за следене реализацията на завършилите випускници, включваща проучване на потребителското мнение и мнението на студентите за образованието, което получават с цел да се очертае поцялостна картина за съответствието между качеството на обучението и реалните потребности от подготвените специалисти

♦ *Какво цените у съвременните млади хора, което ги отличава от предходните поколения? А какво не одобрявате?*

Т. Топалова

Не искам да бъда съдник на съвременните млади хора, защото те са плод на своето време. А времето, в което живеем, е объркано, изпълнено с противоречия, сложно.

Сега, когато парите властват, аз се страхувам за младежта – да не бъде обладана от желанието за бързо и лесно натрупване на пари, без оглед на средствата. Така може да загуби много от духовните си цели и стремежи.

Т. Бончева

Аз разделям хората на две: сериозни, добри специалисти, отговорни във всичко и другата част,

която, за съжаление, е много по-голяма, те учат повърхностно и работят също повърхностно. Не мога да кажа, че в България няма добри специалисти, но по-голяма част не са на необходимото равнище. А това е, защото и изискванията са малки. Имам лични впечатления от САЩ, а и в други развити страни е така – работи се два пъти повече отколкото у нас.

Младите хора се моделират. Не можем да ги обвиняваме за недостатъците, защото социалните условия, общият климат ги формират. Смятам, че ще се повиши чувството им за отговорност, ще се научат да бъдат по-задълбочени в обучението, но и ще се научат да работят пълноценно, много повече и качествено, отколкото все още се работи у нас.

П. Петров

Нещата не трябва да се генерализират. Не могат младите хора да се подвеждат под един знаменател. Една част от тях проявяват интерес и задълбочено отношение към изучаваните дисциплини, ползват Интернет, имат информация с голям обем и обхват. Сегашните младежи са по-свободолюбиви, не се страхуват да изразят мнението си. По-агресивни са, борбени, действени, умеят да преследват и постигат поставените цели. Друга част не са достатъчно ангажирани, нямат житейска стратегия, целенасоченост, повърхностни са, действат според това, което им е изгодно за момента.

Моето мнение е, че ценностната система на съвременния човек не е достатъчно ясно изградена. А това се чувства още по-силно при младите хора. Глобализацията и съвременните световни изключително динамични процеси във всички области на социалния живот са основата за разпада на традиционни ценности и появата на нови ценностни ориентири на човека, за рязката смяна на приоритетите. Но всичко това е процес, който продължава.

Доц. г-р Св. Габровска

Живеем в свят глобален, дигитален, полицентричен и диалогичен, свят на знанието и бързите технологични промени, но и свят на негативна поляризация на ценностните системи. И естествено е този свят да оказва съществено влияние върху житейската философия на младото поколение. Расте едно различно от предходните младо поколение. Част от нашите студенти не са достатъчно мотивирани, а целите им най-често са потребителски. Повече се интересуват от дипломата, а не от самото обра-

зование. По-голяма част от студентите обаче активно участват в учебния процес. Те са амбициозни, задълбочени и трудолюбиви.

Младите хора днес са по-адаптивни, по-агресивни и самоуверени, но и същевременно по-отговорни, свободолюбиви, самостоятелни – това е интернет поколение. То има пред себе си океан от информация на глобалната мрежа ИНТЕРНЕТ, ползват електронна поща и други съвременни форми на комуникация.

Развиват се и някои неблагоприятни процеси – например спадане качеството на образованието от I до XII клас – особено по български език и литература. Сблъскваме се с неграмотност и крайно недостатъчна обща култура.

♦ *Вашата представа за бъдещето на библиотечната институция и библиотечно-информационната професия?*

Т. Топалова

Въпросът е много спорен. Едно от схващанията е, че съвременните технологии ще изместят библиотеките (т.е. книгата). Мисля, че значението на книгата за интелектуалното развитие на личността и в бъдеще не може да бъде пренебрегнато, а също и като източник на по-задълбочена обстойна информация.

Ставаме свидетели на едно много положително явление – превръщането на библиотеките в съвременни обществени информационни центрове. У нас този процес е в развитие, въпреки че главното затруднение са недостатъчните финансови средства.

Т. Бончева

Изграждането на необходимите качества у бъдещите специалисти е част от нещо по-мощно – подобряване на средата, усилията за развитие на всеки човек у нас, особено на младите, за да гарантира доброто бъдеще на нацията. Библиотечното образование не може да се подобрява, ако не се промени в положителна посока цялостното състояние на държавата.

П. Петров

Независимо от появата на проблеми и трудности от различен характер, библиотеките няма да престанат да заемат достойното си място като центрове на информация и култура. Трябва да се очакват значителни промени в резултат от развитието на новите технологии и динамиката в проблемите и интересите

на ползвателите на библиотеки. В бъдеще трябва да очакваме значително издигане престижа на библиотечно-информационния специалист, който в истинския смисъл на думата ще бъде незаменим консултант в търсенето на необходимата за потребителя информация. Стимулирането, според мен, ще бъде в зависимост от обслужваните лица. Това ще бъде справедлива основа, критерий за адекватно възнаграждение за положения труд. Нещо, което в сегашния етап у нас, е болен, нерешен проблем.

Доц. д-р Св. Габровска

Новите информационни и комуникационни технологии навлизат във всички библиотечни дейности, променят основни функции на библиотеките.

Библиотечно-информационните специалисти поемат функциите на консултанти, информационни брокери, навигатори в глобалната мрежа за ориентация на читателя в качествена, най-ценната необходима информация, както и за предоставянето на организирано знание.

В библиотечното образование ще съществуват и традиционни дисциплини, които дават фундамента на професията, паралелно с информационните и комуникационните технологии.

Успоредно и успешно се развиват процесите за модернизация на библиотеките и превръщането им в обществени информационни центрове и създаването на виртуални, електронни библиотеки.

Книгата няма да загине, защото тя е паметта на човешката цивилизация. Тя е уникална с въздействието върху човешката психика (емоции, чувства, преживявания).

♦ *Вашето житейско кредо?*

Т. Топалова

Човек трябва да обича работата, която извършва, да бъде всеотдаен, настойчив, докато постигне избраната цел.

Т. Бончева

Истината – и само истината!

П. Петров

Създавай и управлявай!

Доц. д-р Св. Габровска

Да искаш – значи да можеш!

Интервюто взе
д-р Константина Негкова

